

MÄNTYHARJUN KULTTUURIPOLKU

Kulttuurikasvatussuunnitelma varhaiskasvatukseen ja
perusopetukseen

MÄNTYHARJU.

MÄNTYHARJUN KULTTUURIPOLKU

Kulttuurikasvatussuunnitelma varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen

Kulttuurikasvatussuunnitelma eli tuttavallisemmin KOPS on suunnitelma siitä, miten kulttuuri-, taide- ja kulttuuriperintökasvatusta toteutetaan osana opetusta. Mäntyharjun kulttuuripolku kulkee lasten ja nuorten rinnalla läpi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen.

Kulttuurikasvatussuunnitelma pohjaa kunnan omaan kulttuuritarjontaan ja kulttuuriperintöön. Suunnitelma perustuu paikalliseen opetussuunnitelmaan ja sen toteuttamiseen. Kulttuurikasvatus ei koske pelkästään taide- ja taitoaineiden opetusta vaan se nivoo yhteen eri oppiaineita. Suunnitelma on varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja taide- ja kulttuurialan toimijoiden yhteinen työkalu. Kulttuurikasvatussuunnitelman avulla taataan kaikille oppilaille samat osallistumisen mahdollisuudet.

Kulttuurikasvatussuunnitelma perustuu lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019), varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmiin. Perusteet kulttuurikasvatussuunnitelman laatimiselle löytyvät myös Lastenkulttuuripoliittisesta ohjelmaehdotuksesta (2014).

Suunnitelman valmisteluvaiheessa on kuultu toiveita ja ideoita Mäntyharjun kunnan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstöltä, kartoitettu nykyisiä kulttuurikasvatuksen toimintamuotoja sekä käyty läpi alueen taidelaitoksia, kohteita sekä kulttuuritoimijoita. Kulttuurikasvatussuunnitelmaa koordinoi Mäntyharjun kunnan kulttuuripalvelut yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Kulttuurikasvatussuunnitelma tukee Etelä-Savon sekä Mäntyharjun kunnan omaa kulttuurihyvinvointisuunnitelmaa.

Kulttuuripolun pääasiallisena tarkoituksena on monipuolisten kulttuurimahdollisuuksien ja osallistumisen kokemusten tarjoaminen. Tavoitteena on saavuttaa lapset ja nuoret kaikkina heidän varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen vuosina. Toteuttamistapana käytetään taiteellista kokemista ja ilmaisemista eri taiteenaloilla. Ikäryhmille on määritelty vuosittaiset teemat. Tämän lisäksi on tarjolla kaikille yhteistä kulttuurisisältöä.

Suunnitelman laatinut 09.12.2022

Eveliina Mäenpää
kulttuurituottaja, Mäntyharjun kunta

Hyväksytty sivistyslautakunnassa XX.XX.2022 §XX

Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa.

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN ARVOT

Mitä kulttuurikasvatussuunnitelma tuo lapsille ja nuorille?

- Se takaa tasa-arvoisen mahdollisuuden osallistua ja tutustua taiteeseen ja kulttuuriin.
- Taidot ymmärtää, arvioida ja käyttää kulttuuria kehittyvät ja kyky lukea median ja ympäröivän maailman välittämiä viestejä vahvistuu.
- Kulttuuri ja taide edistävät muiden aineiden oppimista tuomalla uusia tapoja ja menetelmiä.
- Se lisää kouluviihtyvyyttä, tarjoaa onnistumisen kokemuksia ja vahvistaa luovuutta ja itsetuntoa.
- Se tarjoaa keinoja itseilmaisuuksiin ja asioiden käsittelyyn.
- Suunnitelman avulla taidetta ja kulttuuria voidaan tarjota ikäryhmälle sopivalla tavalla.

Miten kulttuurikasvatussuunnitelma hyödyttää koulua?

- Taide- ja kulttuurikasvatus mainitaan Mäntyharjun perusopetuksen opetussuunnitelmassa eri kouluasteita yhdistävänä teemana, joka on vahvasti läsnä koulun arjessa.
- Vakiinnuttaa kulttuuri- ja taidesisällöt varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen arkeen.
- Tekee kulttuurikasvatuksesta koordinoitua ja ennakoitavaa.
- Helpottaa henkilöstön työtä, koska sisältö ei riipu yksittäisen työntekijän tai yksikön kiinnostuksesta tai taloudellisista mahdollisuuksista.
- Kulttuurisisällöt sopivat monipuolisesti eri oppiaineisiin ja teemoihin.
- Tarjoaa mahdollisuuksia monialaisten oppimiskokonaisuuksien rakentamiseen sekä laaja-alaisten osaamisalueiden ja ilmiölähtöisen oppimisen toteuttamiseen.

Miten kulttuurikasvatussuunnitelma tukee kulttuuritoimijoita ja taiteilijoita?

- Auttaa lapsille ja nuorille suunnatun tarjonnan kehittämisessä.
- Lisää kulttuuripalveluiden kävijämääriä ja laajentaa yleisöpohjaa.
- Kasvattaa tulevaisuuden kulttuuri- ja taideyleisöjä.
- Opettaa kulttuuripalvelujen käyttöä.
- Tarjoaa työskentelymahdollisuuksia ja toimintaedellytyksiä taiteen ja kulttuurin ammattilaisille.

Kulttuurikunta Mäntyharju

- Kulttuuri on kunnalle tärkeä vetovoimatekijä.
- Kulttuurikasvatussuunnitelma mahdollistaa oman alueen kulttuuristen erityispiirteiden esiintuomisen, mikä tukee paikallisia alan toimijoita sekä juurruttaa asukkaita asuinympäristöönsä.
- Suunnitelmaa edistää kunnan kulttuurin TEAviisari-tulosten kehittymistä.
- Tukee kuntaa toteuttamaan lakia yleisistä kulttuuripalveluista.
- Tukee kuntastrategian arvoja uusiutuen yhdessä positiivisesti.

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN TASOT

Mäntyharjun kulttuuripolku koostuu kahdesta eri tasosta:

Perustaso = Velvoittava minimitaso, johon kaikilla on mahdollisuus osallistua. Vastuutaho ja kustannusten jako taulukon mukaan.

Syventävä taso = Tilanteen mukaan toteutettava. Voi olla myös rajatulle osallistujamäärälle (esim. osa opetusryhmistä). Syventävän tason toimenpiteitä voidaan kuvata koulun ja varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmassa. Lisäksi päivittyvä kulttuurikasvatussuunnitelman liite, jossa vinkkejä. Vastuutahona syventävän tason toteutuksesta on varhaiskasvatuksen ja opetuksen henkilöstö.

VARHAISKASVATUS

Yleistä varhaiskasvatuksessa

Kaikessa taiteenaloihin liittyvässä opetuksessa huomioidaan varhaiskasvatussuunnitelman laaja kohta "kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu" sekä nähdään lapsi nimenomaan aktiivisena toimijana. Kulttuuriseen osaamiseen kuuluu lapsen ikätason mukainen tutustuminen oman kunnan taiteilijoihin, rakennuksiin, näyttelytoimintaan tai luonnonympäristöihin. Kaikki taiteen tekeminen taas tukee vuorovaikutusta ja ilmaisua ja vahvistaa lapsen näkemystä itsestään luovana ja onnistuvana yksilönä.

Kulttuurikasvatus osana varhaiskasvatusta

Varhaiskasvatuksen kulttuuritoiminta innostaa leikin ja tekemisen kautta tutustumaan monipuolisesti eri taiteen muotoihin. Varhaiskasvatuksessa tutustutaan kulttuuriin luonnostaan monipuolisesti. Lapset kokevat päivittäin kulttuuria ja taidetta mm. itse piirtämällä ja askartelemalla, laulamalla ja leikkimällä. Kulttuurikasvatus on siis osa varhaiskasvatuksen arkea mutta kulttuurikasvatussuunnitelma tekee siitä näkyvämpää.

KAIKILLE VARHAISKASVATUKSESSA OLEVILLE LAPSILLE

Toiminnan sisällössä huomioidaan eri ikätasot; 0–3-vuotiaat ja 4–5-vuotiaat.

Perustaso

Elämyksiä esityksestä – ollaan yleisönä

- Tarjotaan vähintään kerran vuodessa mielenkiintoinen musiikki-, nukketeatteri- tai teatterivierailu varhaiskasvatuksessa oleville lapsille. Tarjotaan myös mahdollisuus tutustua elokuvaan kunnan omassa Elokuvateatteri Kinossa. Pyritään huomioimaan ohjelmiston valinnassa varhaiskasvatuksen vuosittaiset teemat (esim. tunnekasvatus).

VaSu	kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Vastuutaho	kulttuuripalvelut, Elokuvateatteri Kino
Ajankohta	vuosittain erikseen sovittavana ajankohtana
Kustannukset	Kulttuuripalvelut vastaa esityksestä aiheutuvista kustannuksista. Elokuvan osalta elokuvalippujen hinta laskutetaan sisäisesti varhaiskasvatukselta osallistujamäärän mukaan.

Kulttuurityöpaja – tehdään itse

- Ohjaaja vierailee kerran vuodessa Päiväkotiki Mustikkatassussa pitämässä lapsille yhteen tai useampaan kulttuurialaan liittyvään työpajaan. Sisällöstä sovitaan tarkemmin vuosittain varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa.

VaSu	ilmaisun monet muodot
Vastuutaho	kulttuuripalvelut
Ajankohta	vuosittain erikseen sovittavana ajankohtana
Kustannukset	Kulttuuripalvelut vastaa työpajasta aiheutuvista kustannuksista.

Sanataide – tutustutaan sanojen, kirjojen ja tarinoiden maailmaan

Yhteinen sisältö Kirjastopolun kanssa

- Tehdään tutustumiskäynti Mäntyharjun kirjastoon. Tutustutaan kirjastosta saatavilla olevan aineiston pohjalta monipuolisesti sanataiteeseen. Kuullaan ja toteutetaan erilaisia lapsille suunnattuja tekstejä kuten satuja, loruja ja lauluja.

VaSu	kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot
Vastuutaho	kirjasto, varhaiskasvatus
Ajankohta	Vuosittain erikseen sovittavana ajankohtana
Kustannukset	-

Syventävä taso

Esimerkki syventävän tason toiminnasta. Lisää syventävän tason ideoita on kirjattu päivittyvään liitteeseen sekä varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmaan.

Minun Mäntyharju

- Tutustutaan Mäntyharjun keskustan alueen rakennettuun kulttuuriperintöön ja kulttuuriympäristökohteisiin (esim. kävelyretki).
- Kädentaitojen osuudessa askarrellaan, muovillaan tai vaikka huovutetaan retkellä nähty tai koettu asia. Valmiista teoksista voidaan tehdä näyttely päiväkodin tiloihin tai esimerkiksi kirjaston näyttelytilaan.

VaSu	ilmaisun monet muodot, tutkin ja toimin ympäristössäni, minä ja meidän yhteisömme
Vastuutaho	varhaiskasvatus
Yhteistyötahot	Mäntyharjun museo, kulttuuripalvelut
Ajankohta	vuosittain
Kustannukset	Varhaiskasvatus vastaa mahdollisista materiaalikuluista.

Hyödynnetään seuraavia vakiintuneita yhteistyömuotoja

- Tutustutaan paikalliseen kulttuuritoimintaan, mm. näytökset, tapahtumat, näyttelyt, kulttuuritoimijat.
- Tarjotaan varhaiskasvatukselle mahdollisuus tuottaa omia taidenäyttelyitä kunnan julkisissa tiloissa, mm. kirjasto tai kunnantalo.
- Huomioidaan kulttuuriohjelmassa ylisukupolvisiin ja yhteistyö mm. päiväkodin läheisyydessä olevien palvelutalojen kanssa

PERUSOPETUS

KAIKILLE PERUSOPETUKSEN OPPILAILLE

Perustaso

Konsertti joka kouluun -kiertueet yhteistyössä Konserttikeskuksen kanssa

- Tarjotaan konsertti kerran vuodessa kaikille Mäntyharjun perusopetuksen oppilaille.

OPS	kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Vastuutaho	kulttuuripalvelut
Ajankohta	vuosittain vko 40–41
Kustannukset	Kulttuuripalvelut vastaa konsertin kustannuksista.

Syventävä taso

Hyödynnetään vakiintuneita yhteistyömuotoja paikallisten toimijoiden kanssa, esimerkiksi:

- Wanhojen tanssit
- Mäntyharjun Virkistyksen tanssinäytökset
- Mäntyharjun lapsi- ja nuorisoteatterin esitykset
- Taidekeskus Salmelan kuvataidenäyttelyt ja residenssitoiminta

Lisää syventävän tason ideoita on kirjattu päivittyvään liitteeseen sekä perusopetuksen toimintasuunnitelmaan.

ALAKOULU

0. ESIKOULU: ESIINTYMISTAITOT JA TEATTERI

Perustaso

Esiintymistaidon työpajassa tutustutaan esiintyjän työhön, harjoitellaan esiintymistä ja opetellaan olemaan lavalla niin, ettei pieni mokailu haittaa.

Vuoden aikana vierailaan sopivan ohjelmiston ollessa saatavilla lähialueen kulttuurikohteessa (esim. Mikkelin teatteri) tai vaihtoehtoisesti osallistutaan paikkakunnalla vierailevaan esitykseen (esim. yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa).

OPS	oppilaan ainutlaatuisuus
Vastuutaho	kulttuuripalvelut
Ajankohta	vuosittain vko 41–42
Kustannukset	Kulttuuripalvelut vastaa työpajasta sekä esityksestä aiheutuvista kustannuksista (pl. mahdollinen kuljetus).

1. LUOKKA: TANSSI JA SIRKUS

Perustaso

Osallistutaan tanssi- tai sirkustyöpajaan. Tavoitteena on, että jokainen pääsee kokemaan iloa tanssin tai sirkuksen kautta ja tutustumaan näihin taiteen muotoihin.

OPS	oppilaan ainutlaatuisuus
Vastuutaho	kulttuuripalvelut
Ajankohta	Vuosittain vko 3–4. Kulttuurituottaja vahvistaa tarkemman ajankohdan.
Kustannukset	Kulttuuripalvelut vastaa työpajasta aiheutuvista kustannuksista.

2. LUOKKA: SANATAIDE

Perustaso

Sanataidetyöpajassa tutustutaan eteläsavolaiseen lastenkirjailijaan ja hänen tuotantoonsa.

OPS	kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen
Vastuutaho	kirjasto ja kulttuuripalvelut
Ajankohta	vuosittain vko 41–42
Kustannukset	Kulttuuripalvelut ja/tai kirjasto vastaa työpajasta aiheutuvista kustannuksista.

3. LUOKKA: ELOKUVA

Perustaso

Tutustutaan Elokvateatteri Kinon toimintaan. Tutustutaan elokuvan perusteisiin kuten kuvakulmiin, kuvakokoihin ja tehosteisiin.

OPS	visuaalisen kulttuurin tulkinta
Vastuutaho	Elokvateatteri Kino
Ajankohta vuosittain	Lukuvuoden aikana elokuvaohjelmistosta riippuen. Elokvateatteri Kinon vastaava sopii tarkemman ajankohdan koulun kanssa.
Kustannukset	Elokuvalipun hinta per oppilas laskutetaan sisäisesti koululta.

4. LUOKKA: KULTTUURIPERINTÖ JA KOTISEUTU

Perustaso

Vieraillaan Mäntyharjun museossa Iso-Pappilan museoalueella. Tutustutaan museoalueeseen, museon esineistöön sekä siihen, mitä museo tekee. Museovierailulla syvennyttään myös entisaikojen elämään, elinkeinoinhin sekä työtapoihin.

Ennakkotehtävänä tutustutaan Mäntyharjun verkkomuseon sisältöön.

OPS	kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Vastuutaho	Mäntyharjun museo
Ajankohta vuosittain	Syksy tai kevät. Kulttuurituottaja sopii tarkemman ajankohdan vuosiluokan opettajien kanssa.
Kustannukset	Museo vastaa mahdollisista kustannuksista (pl. mahdollinen kuljetus).

5. LUOKKA: ESIHISTORIA JA KUVATAIDE

Perustaso

Tehdään retki Astuvansalmen kalliomaalauksille tai muuhun historialliseen kohteeseen.

OPS	S1 esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
Vastuutaho	vuosiluokasta vastaavat opettajat
Ajankohta vuosittain	syksy tai kevät
Kustannukset	Perusopetus vastaa retkestä aiheutuvista kustannuksista.

Tutustutaan mäntyharjulaisen Taidekeskus Salmelan taidenäyttelyihin.

OPS	visuaalinen havaitseminen ja ajattelu, visuaalisen kulttuurin tulkinta
Vastuutaho	vuosiluokasta vastaavat opettajat
Ajankohta vuosittain	toukokuu
Kustannukset	Vierailu on maksuton (yhteistyösopimus).

6. LUOKKA: MUSIIKKI

Perustaso

Tutustutaan työpajamuotoisesti esimerkiksi maailman musiikkiperinteisiin, erilaisiin soittimiin, soittamiseen tai oman musiikin tekemiseen.

OPS	musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
Vastuutaho	kulttuuripalvelut
Ajankohta	Vuosittain vko 3–4. Kulttuurituottaja vahvistaa tarkemman ajankohdan.
Kustannukset	Kulttuuripalvelut vastaa työpajasta aiheutuvista kustannuksista.

YLÄKOULU

7. LUOKKA: ARKKITEHTUURI

Perustaso

Tutustutaan Mäntyharjun kirkon arkkitehtuuriin, puukirkon remonttiin sekä rakennuksen periaatteisiin. Tutustutaan samalla Mäntyharjun kirkonkylän muuhun rakennusperintöön, joka on Museoviraston toimesta merkitty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi.

OPS	visuaalisen kulttuurin tulkinta
Vastuutaho	kuvataiteen opettaja
Ajankohta	lukuvuoden aikana (syksy tai kevät)
Kustannukset	Kulttuuripalvelut vastaa vierailusta mahdollisesti aiheutuvista kustannuksista (pl. mahdollinen kuljetus).

8. LUOKKA: TAIDETESTAajat

Perustaso

Kaikki 8. luokkalaiset osallistuvat Suomen suurimpaan kulttuurikasvatusohjelmaan, Taidetestaajiin, joka tarjoaa 1–2 vierailua korkealaatuisen taiteen pariin lukuvuoden aikana.

OPS	ilmiöpohjainen oppiminen, laaja-alainen osaaminen
Vastuutaho	vastuuopettaja ja 8. lk luokanvalvojat
Ajankohta	Lukuvuoden aikana
Kustannukset	Taidetestaajat toiminta on maksutonta.

9. LUOKKA: TAPAHTUMATUOTANTO

Perustaso

Kaikki 9. luokkalaiset osallistuvat ysijuhlan tai jonkin muun tapahtuman järjestämiseen. Tutustutaan tapahtumien järjestämiseen kokonaisuutena.

OPS	osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Vastuutaho	vastuuopettaja ja kulttuuripalvelut
Ajankohta	kevät
Kustannukset	Koulu vastaa tapahtuman järjestämisestä aiheutuvista kuluista. Kulttuuripalvelut vastaa mahdollisen vierailevan luennoitsijan palkkiosta.

MÄNTYHARJUN KULTTUURIPOLKU

Ideota syventävän tason toimintaan (päivittyvä lista)

PAIKALLISET KULTTUURITOIMIJAT

- Pitäjänuutisten toimitus (paikallislehti ja toimittajan työ)
- Mäntyharjun huuliharpistit (huuliharpunsoitto elävänä kulttuuriperintönä)
- Hassun Pekko -nukketeatterilaukku lainattavissa Mäntyharjun kirjastossa
- Mäntyharjun näytelmäkerho ja Koirakiven kesäteatteri (teatteritoiminta paikkakunnalla)
- Taidekeskus Salmelan residenssi ja residenssitaiteilijat
- Paikkakunnalla asuvat ammattitaiteilijat ja kulttuurialan ammattilaiset
- Paikkakunnalla toimivat kuorot ja musiikkiryhmät
- Mikkelin musiikkiopiston Mäntyharjun toimipiste
- Mäntyharjun kansalaisopisto

PAIKALLISET VIERAILUKOhteet

- Iso-Pappilan museoalueen mobiilipakopeli
- Miekankosken uittomuseo
- Korsumuseo ja veteraanipuisto
- Woikosken tehdasmuseo
- Woikosken automuseo
- Mäntyharjun kirkko
- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt; Mäntyharjun kirkonkylä, Mäntyharjun rautatieasema-alue, Pyhäniemen talo
- Maatilavierailu ja tutustuminen kotiseutuun
- Julkinen taide Mäntyharjussa (mobiilipeli)
- Mäntyharjun kirjaston näyttelytilan näyttelyt
- Mäntyharjun kansalaisopiston näyttelyt ja tapahtumat

MUUTA

- Mäntyharjun kunnan taidekokoelmat
- Mäntyharjun verkkomuseo
- Vierailu lähialueen kulttuurikohteissa, esim. Sodan ja Rauhan keskus Muisti, Mikkelin teatteri, Mikkelin kaupunginorkesteri
- Paikkakunnalla järjestettävät muut tapahtumat

